"Adım Emindir. 7 yaşından uşaq evində böyümüşəm. Ailə həyatı qurandan sonra da uzun müddət evsiz qalmışıq. İndi isə 19 illik evlilik həyatımın 5-ci ilinə ailəmlə birlikdə ev sahibi olaraq qədəm qoyuram. Həyatda bir neçə məqsədim var idi, hər zaman çox işləyib, çox çalışıb onları həyata keçirməyə çalışmışam. Mənə ev veriləndən sonra isə geriyə bir uşaq sahiblənmək qalır. Bir neçə ilə övladlarımı boya-başa çatdırandan sonra xanımımla taleyi mənim kimi gətirən bir balaya isti qucağımızı açacağıq".

Kimsəsizlərin isti ocağı - "Məzun evi"

Heydər Əliyev Fondunun bu sosial layihəsi yüzlərlə gəncin həyatına işıq salıb

"Adım Günaydır. İnternatda böyüyən biri kimi evimin olması hər zaman mənə xülya kimi görünüb. Ailə həyatı qurandan sonra illərboyu həyat yoldaşım və uşaqlarımla birgə kirayə evlərdə yaşamışıq. Məzunlara ev verildiyini eşidəndə mən də sənədlərimi toplayıb müraciət etmişdim. Ancaq o şanslı insanlardan birinin də mən olacağımı gözləmirdim. Sonra bir gün zəng gəldi ki, gəlin evinizin açarını götürün".

"Adım Fazildir. Beşikdən uşaq evlərində böyüyüb boya-başa çatmışam. Bələyimin bağlandığı vaxtdan 39 yaşıma kimi dövlət himayəsində böyümüşəm. Yaşam və təhsildən əlavə, bu gün ev və iş sahibiyəm. İrəliləyən ömür yolumda əsas amalım yaşadığım və xidmət etdiyim hər yerdə əsl insanlıq nümunəsi olmaqdır".

Bu hekayələr "Məzun evi"nin sakinlərinin həyatlarından bir parçadır. Bəs onların həyatı necə dəyişdi?

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində olan Sosial Xidmətlər Agentliyinin nəzdindəki "Məzun evi"nin sakinləri ilə görüşdə bu və ya digər suallara cavab tapdıq.

"Məzun evi" layihəsinin bəxş etdiyi yeni yaşam

"Məzun evi" Abşeron rayonunun Masazır kəndində yerləşir. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü olaraq Heydər Əliyev Fondunun sosial layihələrindən biridir. Bu layihəyə əsasən, Abşeron rayonunda çoxmənzilli yaşayış binaları inşa etdirilərək dövlət uşaq müəssisələrinin valideyn himayəsindən məhrum olmuş məzunlarının istifadəsinə verilir. Həmin yaşayış binaları Sosial Xidmətlər Agentliyinin "Məzun evi" sosial müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərir. Layihəyə məxsus ilk bina 2015-ci ildən məzunlara təqdim edilib.

Müəssisəyə valideyn himayəsindən məhrum olmuş və yaşayış yeri olmayan dövlət uşaq müəssisələrinin məzunları onların öz istəkləri nəzərə alınmaqla qəbul edilirlər. Burada sakinlər təmirli mənzil, məişət avadanlıqları və lazımi inventarlarla təchiz olunurlar. "Məzun evi"ndə mənzillə təmin olunan hər bir məzunun ilk 6 aylıq kommunal xərcləri dövlət büdcəsi hesabına ödənilir. Həmçinin binada məskunlaşan dövlət və ya özəl ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində əyani təhsil alan 23 yaşınadək şəxslərin kommunal xərcləri də onların təhsil aldığı müddətdə dövlət büdcəsi hesabına ödənilir. Məzunlar onların istifadəsinə verilmiş yaşayış sahəsini dəyişmək, özgəninkiləşdirmək, kirayəyə və ya digər şəxsin istifadəsinə vermək hüquqlarına malik deyillər.

"Məzun evi"nin nəzdindəki ictimai iaşə obyektlərində binada yaşayan şəxslərin işləməsi nəzərdə tutulub. Müəssisənin kafe, salon və bərbərxana, stolüstü oyunlar, internet zalları, camaşırxana və s. kimi ictimai obyektlərində məzunlar işlə təmin edilib. Bildirilir ki, mənzil verilən bu kateqoriyadan olan digər şəxslərin də müraciətləri olduğu təqdirdə onlar agentliyin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq sosial xidmətlərlə təmin olunurlar.

Onu da vurğulayaq ki, müəssisəyə qəbul Təhsil və Elm Nazirliyinin hər tədris ilinin sonunda dövlət uşaq müəssisələrinin valideyn himayəsindən məhrum olmuş, yaşayış yeri olmayan məzunları barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə təqdim etdiyi siyahı əsasında aparılır. Yaşayış sahəsinin verilməsi haqqında qərar qəbul edildikdə dövlət ilə məzun arasında yaşayış sahəsindən əvəzsiz istifadə haqqında müddət göstərilmədən müqavilə bağlanılır.

Sosial xidmət müəssisələrinin və təhsil müəssisələrinin valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş məzunlarının sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması tədbirləri 2021-ci ildə də davam edib. Beləliklə, ötən il yeni salınan yaşayış komplekslərində dövlət uşaq müəssisələrinin məzunlarına 600-dən çox mənzil verilib və proses hazırda da davam etdirilir.

Əsl səmimiyyətin ünvanı

"Məzuna evi"nə gedən yoldayıq. Xüsusilə yay aylarında çəhrayı rəngə boyanan Abşeronun məşhur Duz gölünün sahili ilə uzanan yolla gəlib mənzilbaşına çatırıq. Həyətə girər-girməz ab-havadan əvvəlki məhəllələrdə duyulan istiqanlılıq sezilirdi. Hiss olunurdu ki, "Məzun evi"nin sakinləri keçmişdəki qonşuluq münasibətlərini qoruyub saxlaya biliblər. Bizi həyətdə oynayan, bir-biriləri ilə oyuncaqlarını bölüşən uşaqlar, analarının qucaqlarında ətrafa maraqlı nəzərlərlə boylanan körpələr, skamyalarda əyləşib söhbətə qərq olan sakinlər qarşıladılar.

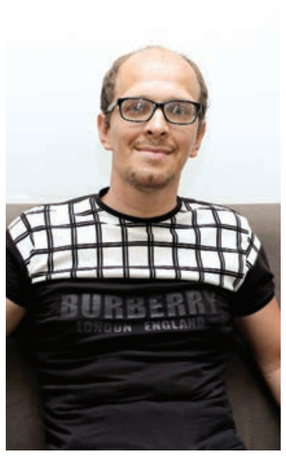

13 mərtəbəli 3 nəhəng yaşayış binası ilə çevrələnən bu həyətdə sanki kiçik bir şəhərcik yaradılmışdı. Dekorativ ağaclarla bəzədilən olduqca sahmanlı bağça isə xüsusilə seçilirdi. Ərazidən çıxmadan bir çox ehtiyacın qarşılanması üçün nəzərdə tutulan demək olar ki, hər şey var idi.

Elə 365 məzunun yerləşdirildiyi bu yaşayış binalarındakı mənzil sahiblərinin bəzilərinin evində qonaq olmağa hazırlaşırdıq ki, yanımıza sakinlərdən biri yaxınlaşaraq bizi nəzakətlə öz evlərinə dəvət etdi.

Çöhrələrə qonan gülüş

İlk qonağı olduğumuz ev Emin və Ülviyyə cütlüyünün isti ocaqları oldu. Qapılarını üzümüzə mehribanlıqla açan ailə ilə xoşbəxtliklərinin yeni bir məramını yaşadıqları evlərində həmsöhbət olduq. Emin Cavadov 7 yaşından 4 nömrəli Xüsusi İnternat Məktəbində böyüyüb: "Uşaqlıq illərimi internatda başa vurduqdan sonra ən böyük arzum ali təhsil almaq idi. Günlərlə, aylarla imtahana hazırlaşdım və şükürlər olsun ki, səylərim boşa çıxmadı. Turizm və Menecment Universitetinə qəbul olub oranı əla qiymətlərlə başa vurdum. Bunu mən hər zaman həyatımın ilk ən böyük uğuru adlandırıram".

Kiçik yaşlarından işləməyə başlayan Emin deyir ki, ən xoşbəxt günlərindən biri həyat yoldaşı ilə tanış olduğu gündür: "Mən çox erkən yaşda sevginin ocağına düşmüşəm. Hələ internat məktəbində oxuyanda bir dəfə yay tətilində sinif yoldaşımın atası məni də evlərinə aparmışdı.

Gələcək həyat yoldaşımla orada tanış olduq. Ülviyyə qonşuluqda qalırdı. Sən demə, onun da məndə könlü var imiş. Bunu biləndən sonra mənimlə evlənməyini təklif elədim".

Bu anda söhbətə qoşulan Ülviyyə xanım söyləyir ki, ailənin yeganə təməli hər zaman sevgi olub: "Mən Eminlə ailə həyatı quranda ətrafımda hamı bu addımıma qarşı çıxırdı. Stereotiplərindən heç zaman qurtula bilməyən insanlar bu qərarımı yanlış adlandırır və məni qınayırdılar. Üstəlik, Emin universitetə təzə qəbul olmuşdu, qarşıda əsgərliyi var idi, bizi çətin bir həyat yolu gözləyirdi. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, münasibətimizin ən böyük dəstəkçiləri mənim valideynlərim oldular. Onlar Eminə əsl ata və ana kimi yanaşdılar, bizə dayaq durub yanımızda oldular".

Erkən yaşlarında bütün çətinliklərə sinə gərərək əl-ələ verib çalışan, sevgilərini birləşdirən cütlüyün səadətindən iki övlad dünyaya gəlib. Evin böyük oğlu Raulun 17, Dənizin isə 14 yaşı var. Bu il məktəbi uğurla bitirən Raul Türkiyənin Gümüşhane Universitetinə qəbul olub. Elə bu münasibətlə də Cavadovların sevinci yerə-göyə sığmır. Dənizin isə marağı dizayner və modelyerliyədir. Deyir ki, indidən dizayn edəcəyi paltarların düşüncəsi onu olduqca həyəcanlandırır.

Uzun illər evsiz olan Emin və Ülviyyə kiçik bir ocaq arzusu ilə yaşayıblar. Emin söyləyir ki, evləri olandan çöhrələrindən gülüş əskik olmur: "Çox güman ki, evsizlik qədər həyatda çarəsiz bir vəziyyət yoxdur. Başı qaxınclı yaşamaq, asılılığın qurbanı olmaq çətindir. Bir gün eşidəndə ki, valideyn himayəsindən məhrum olmuş şəxslərə belə bir layihə əsasında ev verilir, sənədləri yığıb mən də müraciət etdim. Həmin proses o qədər həyəcanlı və stresli idi ki, heç bir sözlə ifadə etmək mümkün deyil. 2017-ci ildə isə bu evin bizə verilməsi ilə sanki yenidən həyata atıldıq. Bu dəfə daha azad və daha firavan. Bunu bizə yaşadan, əlbəttə ki, kimsəsizlərin hamisi, böyük dayağı kimi tanınan Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya nə qədər minnətdarlıq etsək azdır. Kimsəsizlərə belə sevinc bəxş etməyin qiyməti yoxdur".

Yaşamaq eşqi ilə dolu, bitib-tükənməz arzulu bu cütlüyün növbəti planlarından biri də kiçik bir kafenin sahibi olmaqdır. Ülviyyə xanım hazırda Bakı Peşə Liseyində milli mətbəx yeməkləri üzrə aşpazlıq təhsili alır. Dadlı yeməkləri ilə hər kəsi məftun edən Ülviyyə Cavadova liseyi bitirdikdən sonra peşəsini davam etdirmək istəyindədir: "Çox uzun müddətdən sonra təhsil almaq qərarına gəldim. Əslində, oxumaq uşaqlıqdan arzum olsa da, vaxt tapıb bunu reallaşdıra bilmirdim. Nəhayət, çətinliklərimiz nisbətən yüngülləşəndən sonra mən də təhsilə yönəldim. Diləyirəm ki, Eminlə işlədəcəyimiz kiçik bir kafemizdə hər kəsi məmnunluqla yola salaq".

"Xeyirdə-şərdə bir yerdəyik"

Maraqlı həyat hekayəsini dinlədiyimiz bu ailədən ayrılırıq. Növbəti üz tutduğumuz mənzilin qapılarını isə əlindəki rəngli qələmlərini bərk-bərk tutan üzü boyalı kiçik bir qız açır. Bu, Kazımovlar ailəsinin 7 yaşlı Həcəri idi.

Günay Kazımova ailənin zəhmətkeş anasıdır. O, 8 yaşından Lənkəranda internat məktəbində böyüyüb. Uşaqlıq illərini dumanlı xatırlayan müsahibim deyir ki, orta təhsilini orada başa vurduqdan sonra işləmək üçün Bakıya üz tutub: "İnternat məktəbindən məzun olanlar həmin andan bəri böyük məsuliyyətlə həyata atılırlar. Yaşamaq üçün işləmək lazım gəlir, bir növ var olmaq, həyatda qalmaq üçün hər kəs çox erkən yaşlarından mübarizə aparır. Mən də paytaxta gələndən sonra fındıq emalı sexində işləməyə başladım. Həmin vaxtdan ayaqda durmağı bacaran biriyəm".

Günay xanım həyat yoldaşı ilə də elə bu müəssisədə işlədiyi zamanlar tanış olub. "Sexdə işləyən zaman onunla tanış olduq, evləndik, bu izdivacdan iki gözəl balamız dünyaya gəldi. İndi isə Həcər və Əsmanur mənim həyatda güclü qalmağımın səbəbidir".

2018-ci ildə "Məzun evi"ndə Kazımovlar ailəsinə ev verilib. Günay xanım qeyd edir ki, bura köçəndən dərziliklə məşğul olur: "Elə uşaqlıqdan dərziliyi çox sevirdim. Sakinlər üçün müəssisədə müxtəlif kurslar keçirilməyə başlananda mən də dərzilik kursuna qatıldım. Kursu bitirdikdən sonra sertifikatla təltif olundum. Artıq övladlarımı öz zövqümcə hazırladığım geyimlərlə bəzəyirəm. Bundan əlavə, qonşular da dərziyə ehtiyacları olduğu zaman mənə müraciət edirlər".

Qonşulardan danışmışkən, Günay xanım onu da söyləyir ki, burada hər kəs bir-birinin dilini çox gözəl anlayır. "Biz eyni yerlərdə böyüdüyümüzə, oxşar həyatları yaşadığımıza görə qonşuluq münasibətlərində də problemlərimiz olmur. Elə ki, birimizin nəyəsə ehtiyacı oldu, hamı ona əlindən gələn köməyi etməyə can atır. Bayramları, şad günləri isə xüsusi təntənə ilə keçiririk. Pis günlərimizi bölüşdüyümüz kimi, şadlıqlarımızı da birlikdə qeyd edirik".

Məhəllənin sevilən bağbanı

Binadan çıxıb həyətə doğru yol aldıq. Artıq həyətdəki uşaqlar və sakinlər dağılışmışdı. Sakitlikdən ağacların arasından axan suyun şırıltısı eşidilirdi. O tərəfə boylananda ətrafı sulayan bağbanı gördük. O, "Məzun evi"nin bağbanı Fazil İsmayılov idi.

Fazil sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 2 nömrəli Xüsusi İnternat Məktəbində böyüyüb. Körpəlikdən həmin müəssisəyə yerləşdirilən 39 yaşlı bağban deyir ki, ona ev verilən müddətə qədər demək olar yerləşdirilmədiyi müəssisə qalmayıb: "Müəyyən yaşa qədər böyüdüyüm 2 saylı Xüsusi İnternat Məktəbindən çıxdıqdan sonra Şamaxıda 1 saylı İxtisaslaşdırılmış İnternat Evinə göndərildim. Sonrakı vaxtlarda bir çox əlillər, qocalar evinə də yerləşdirilmişəm. Evsiz-ocaqsız insan yuvasız köçəri quş kimidir".

2-ci qrup əlil olan Fazil qeyd edir ki, uzun müddət valideynlərini axtarsa da, onları tapa bilməyib. 2015-ci ildə isə "Məzun evi"nə köçəndən sonra bəzi sakinlər kimi Fazil İsmayılova da iş verilib: "Burada mənə ev veriləndən sonra həyətin bağbanı kimi işləməyə başladım. Həyət mənə o qədər doğmadır ki, sanki öz bağçamdır. Bağban olduğum müddətdə ağac da əkmişəm. Ümumiyyətlə, düşünürəm ki, əlimdən çıxan hər iş məndən bir yadigar kimi buranın sakinlərinə qalacaq. Sabah mən bu işdə işləməsəm belə, ağacın kölgəsində əyləşənlər mənə rəhmət oxuyacaqlar".

Fazil İsmayılov daim sakinləri düşünən, onların ehtiyacları, istəklərini həyata keçirməyə çalışan, yeni təkliflər verən şəxs kimi də məhəllədə böyük hörmətlə qarşılanır: "Mən həyatda tək olsam da, evlə təmin ediləndən sonra burada böyük bir ailəyə sahib oldum. Bura Heydər Əliyev Fondunun sosial layihələrindən biridir. Buna görə də hər kəs fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya hər zaman minnətdarlıq edir. Hazırda isə arzumuz uşaq bağçası və həyətimizin kiçik sakinləri üçün oyun meydançasının yaradılmasıdır".

Bağban tək yaşadığı üçün tez-tez özü kimi tənha yaşayan qonşularını evinə dəvət edir. Bayramlarda, xoş günlərdə süfrə arxasında əyləşib birgə şadlanırlar: "Yemək bişirməyi yaxşı bacardığımdan dostlarımı da hazırladığım yeməklərə qonaq etməyi sevirəm. Bu kimi işlər mənə özümü daha da faydalı hiss etdirir".

"Məzun evi" böyükürəkli insanların yaşadığı kiçik bir şəhərcikdir. Buraya hər kəs keşməkeşli həyatdan adlayıb gəlsə də, ən böyük sevinclərini də elə burada - öz açarlarını çevirib qapısını açaraq mənzillərinə daxil olduqları zaman yaşayırlar.

Bəlkə də, divarların dili olsaydı, ilk dəfə həyəcanlı, tələm-tələsik gəzilən otaqlarda saniyələr içərisində yaşanılan bütün hissləri etiraf edərdi. Fəqət həmin anları illər keçsə belə xatırlayıb danışan hər bir sakinin işıldayan gözlərindən asanlıqla oxumaq olurdu.

Aydan XƏLİLOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"